

DARBAI IR DIENOS
DEEDS AND DAYS

83

Redakcijos kolegija – Editorial Board

Egidijus Aleksandravičius, history, Vytautas Magnus University
Viktoras Bachmetjevas, philosophy, Vytautas Magnus University
Auksė Balčytienė, media studies, Vytautas Magnus University
Daniela Braun, European studies, Saarland University
Sonja Čotar Konrad, psychology and education, University of Primorska
Ineta Dabašinskienė, linguistics, Vytautas Magnus University
Florence Garambois-Vasquez, Latin literature, Jean Monnet University
Dainius Genys, sociology, Vytautas Magnus University
Ana Grdović Gnip, economics, University of Primorska
Astrid Fellner, North American literary and cultural studies, border studies, Saarland University
Julija Kiršienė, law, Vytautas Magnus University
Darius Kuolys, literature, Institute of Lithuanian literature, and Folklore
Daiva Kuzmickaitė, theology, Mykolas Romeris University
Georges-Henry Laffont, geography, urban design, and architecture, Jean Monnet University
Andreja Pegan, management, University of Primorska
Rūta Petrauskaitė, linguistics, Vytautas Magnus University, editor-in-chief
Claudia Polzin-Haumann, Romance linguistics, Saarland University
Jacques Poisat, economics, Jean Monnet University
Giedrius Subačius, linguistics, University of Illinois in Chicago
Rasa Žukienė, art criticism, Vytautas Magnus University

Šio žurnalo numerio leidybą remia Vytauto Didžiojo universitetas.

Mus rasite internete:

<https://ejournals.vdu.lt/index.php/DiD> (OJS)
<https://hdl.handle.net/20.500.12259/261297> (VDU CRIS)
<https://doi.org/10.7220/2335-8769>

U N I V E R S I T A S V Y T A U T I M A G N I

DARBAI IR DIENOS
DEEDS AND DAYS

83

Eina nuo 1930 metų

Kaunas, 2025

TURINYS – CONTENTS

DARBAI IR DIENOS, T. 83 – DEEDS AND DAYS, VOL. 83

NUO REDAKCIJOS – FROM THE EDITOR

JUBILIEJŲ MENANTIS STABILUMAS IR ATVIRUMAS LAIKUI: NUO TARPUKARIO IKI ŠIUOLAIKYBĖS	7
STABILITY AND OPENNESS TO TIME: FROM THE INTERWAR PERIOD TO THE PRESENT	11

STRAIPSNIAI – ARTICLES

Danutė Petrauskaitė	SU LIETUVOS VALSTYBĖS ŽENKLU: OPEROS SOLISTŲ GASTROLĖS DIDŽIOJOJE BRITANIJJOJE 1948–1949 METAIS	15
	With the Lithuanian State Stamp: Opera Soloists' Tours in Great Britain in 1948–1949	27
Jurgita Staniškytė	VAIDYBA <i>TIKROVĖS TEATRE</i> : ETIKA, POLITIKA IR POVEIKIS ŽIŪROVUI.	29
	Acting in <i>Theatre of The Real</i> : Ethics, Politics and the Impact on the Spectator	39
Gintautas Mažeikis	NEOGNOSTICIZMAS IR EGREGORAI. KRITINĖ STUDIJA	41
	Neo-Gnosticism and Egregor: A Critical Study	57
Ramūnas Čičelis	THE CLASSICAL PHILOSOPHY SEMINAR IN THE MODERN UNIVERSITY: AN INSIDER'S PERSPECTIVE	59
	Klasikinis filosofinis seminaras šiuolaikiniame universitete: patirtinis žvilgsnis	67

MONOGRAFINĖ DALIS – MONOGRAPHS

LITERATŪRINĖ (POST)HUMANIZMO PARADIGMA THE LITERARY PARADIGM OF (POST)HUMANISM

Beata Starodubova	(POST)HUMANISTINIS ŽMOGAUS ĮVAIZDIS IEVOS TOLEIKYTĖS PROZOJE IR POEZIJOJE	71
	The (Post)Humanist Image of Human in Ieva Toleikytė's Prose and Poetry	84
Ida Daiva Povilaite	POSTHUMANISTINĖS INTONACIJOS ŠIUOLAIKINĖJE LIETUVIŲ LITERATŪROJE	85
	Posthumanist Intonations in Contemporary Lithuanian Literature	95
Jurgita Girčienė, Patricija Astrauskaitė	GROŽINIŲ KNYGŲ SKAITYMAS KAIP INTRAASMENINĖS IR TARPASMENINĖS KOMUNIKACIJOS POKYČIŲ STIMULIATORIUS: BIBLIOTERAPINĖ PRIEIGA.	97
	Reading Fiction Books as a Stimulus for Changes in Intrapersonal and Interpersonal Communication: A Bibliotherapeutic Approach	118

RECENZIJA – REVIEW

Sean Ryder	HOW DO WE THINK PANDEMICS? 119
	Kaip mąstome apie pandemijas?

INTERVIU – INTERVIEW

Indrė Žakevičienė	PAGAVUS BANGĄ, PAŽINTI KITĄ PASAULĮ 125
	Catch a Wave, Discover Another World

KRONIKA – CHRONICLE

Austėja Vaičiulevičiūtė	IŠTARTI <i>DECLAMATIONES</i> : KŪRYBINĖS VEIKLOS VIETA UNIVERSITETE IR AKADEMINĖS TAPATYBĖS KLAUSIMAS 133
	Pronounce <i>Declamations</i> : The Place of Creative Activity in the University and the Question of Academic Identity

AUTORIAMS	137
---------------------	-----

GUIDELINES FOR AUTHORS	145
----------------------------------	-----

AUTORIAI – CONTRIBUTORS	153
-----------------------------------	-----

„Darbai ir dienos“ nuo pat jų atkūrimo 1995 metais buvo sumanytos kaip plačios aprėpties humanitarinių ir kai kurių socialinių mokslų akademinis žurnalas. Jame išliko 1930–1940 metais vyravusi literatūrologinė kryptis, tačiau gerokai išsiplėtė tematika, nes buvo įtrauktos ir kitos humanitarinių mokslų kryptys: filosofija, lingvistika, istorija, taip pat žurnalistika, menotyra ir kt. Toks jis ir liko per visus trisdešimt gyvavimo metų. Jo redaktoriai siekė skirti vienodai dėmesio skirtingų mokslo šakų problematikai, ieškodami visoms joms bendro humanitarinio vardiklio.

Keičiantis laikams ir palaipsniui išsigalint tarpdiscipliniškumui, „Darbuose ir dienose“ vietą rado ir naujo pobūdžio akademiniai tekstai, nepatenkantys tik į atskiras humanitarinių mokslų šakas orientuotus mokslinius žurnalus. Jie buvo publikuojami pramaišiu su tradicinių, pagal klasifikaciją grynųjų mokslo šakų teksta. Trinarė „Darbų ir dienų“ struktūra leido tą daryti: įvairios tematikos, tarpusavy nesusiję straipsniai, greta jų vadinamoji monografinė dalis, jungianti panašios tematikos ar mokslo šakų tekstus, ir akademinės publikacijos, priklausančios kitų žanrų nei straipsniai tipams – archyvinės publikacijos, apžvalgos, recenzijos, interviu, kronikos, esė, nekrologai ir kai kurios kitos. Pastarosios liudijo gyvą akademinę humanitarų bendruomenę ir tarpdisciplinines jos sąsajas.

Jubiliejinis atkurtųjų „Darbų ir dienų“ trisdešimtmečio tomas atspindi sąmoningai puoselėtą įvairovę. Monografinė šio tomo dalis, pagerbiant prieš-kariu buvusią tradiciją, yra literatūrologinė. Tuo tarpu atskirųjų straipsnių dalis žymi įvairialypę teminę aprėptį ir tarpdisciplinines prieigas. Pirmieji du tekstai – Danutės Petrauskaitės ir Jurgitos Staniškytės – iš menotyros srities: muzikologijos, tiksliau, muzikos istorijos, ir teatrologijos. Danutė Petrauskaitė rašo apie iki šiol nežinotą išeivijos istorijos epizodą – išvietintų asmenų stovyklose gyvenusių Kauno Valstybės teatro dainininkų gastroles po Didžiąją Britaniją 1948–1949

metais. Jurgita Staniškytė aptaria vadinamojo *tikrovės teatro* fenomeną ir jo poveikį žiūrovui. Du paskutinius straipsnius – Gintauto Mažeikio ir Ramūno Čičelio – su tam tikromis tarpdisciplininėmis išlygomis būtų galima priskirti prie filosofinių. Gintauto Mažeikio studija apie egregorus gali būti naudinga „<...> kritiškai aiškinant istorines bei aktualias lyderystės teorijas ir interpretuoti kai kuriuos literatūros kūrinius, esančius filosofijos, psichoanalizės ir literatūros paribyje“ (Mažeikis 2025: 41). O Ramūno Čičelio lyginamoji filosofinio seminaro kaip gyvojo akademinio žanro analizė skirta pasvarstyti, „ar senoji filosofavimo tradicija akademijoje ir universitete šiandien nėra nustojusi prasmės ir <...> kaip keitėsi filosofinio seminaro principai per daugiau nei du tūkstančius metų“ (Čičelis 2025: 67). Tačiau ir vienuose, ir kituose gyvos bendrosios humanitarinės įžvalgos.

Žurnalo monografinė dalis šįsyk itin stipriai susijusi su aktualiąja literatūrine posthumanizmo paradigma. Vytauto Didžiojo universiteto Literatūros kūrybos, kritikos ir komunikacijos studijų programos absolventė Beata Starodubova publikuoja straipsnį apie posthumanistines tendencijas jaunos vilnietės rašytojos, poetės Ievos Toleikytės kūryboje, kurią kol kas sudaro dvi knygos: apsakymų rinkinys „Garstyčių namas“ ir eilėraščių knyga „Raudonas slidus rūmas“. Starodubova, remdamasi ne lietuvių teoretikų suformuluotomis įžvalgomis apie posthumanizmą, giliu analitiniu žvilgsniu fiksuoja tam tikrą slinktį Toleikytės kūriniuose nuo humanistinių link posthumanistinių nuostatų ir prieina prie išvadų, kad nagrinėta autorė yra *enfant du siècle*.

Kiti du šio žurnalo numerio straipsniai parengti pagal Kauno kolegijoje 2024 metų spalį vykusios mokslinės konferencijos „Šiuolaikinė lietuvių literatūra: tarp estetikos, terapijos ir verslo“ pranešimų tezes. Kauno kolegijos Menų akademijos asistentės Idos Daivos Povilaitės straipsnis savotiškai tęsia Starodubovos teksto tematiką, tik analitinę posthumanistinę prieigą taiko platesniam objektui apimdamą naujausius dabartinės lietuvių meninės prozos kūrinius. Povilaitės tyrimas yra apžvalginio pobūdžio. Visgi straipsnyje išryškėja ir kiekvieno aptariamo autoriaus savitumas, ir juos jungiančios intonacijos. Starodubovos bei Povilaitės tekstai skaitytojui leidžia susidaryti ir panoraminį, ir labai specifišką mūsų dienų lietuvių literatūros vaizdinį.

Kai minėtos dvi autorės pripažįsta, jog literatūroje vis mažta antropocentrizmo, kitos monografinėje dalyje skelbiančios savo tyrimą autorės, Vilniaus universiteto mokslininkė Jurgita Girčienė ir jos kolegė Patricija Astrauskaitė, sukuria atsvarą nukreipdamos analizę biblioterapijos disciplinos kryptimi ir nagrinėja biblioterapiinio grožinės literatūros skaitymo įtaką intraasmeninei ir tarpasmeninei komunikacijai. Šis tyrimas įdomus ir vertingas tuo, kad leidžia kiekybiškai išmatuoti

teiginius, kuriais biblioterapijos šalininkai beveik neabejoja, o skeptikai gūžčioja pečiais. Straipsnio išvados patvirtina tai, ką dabartinėje nestabilioje visuomenėje suprasti labai svarbu – knyga vis dar gali ne tik atstoti tarpasmeninį bendravimą (tai akivaizdu jau seniai), bet ir pagerinti intraasmeninę bei tarpasmeninę žmonių komunikaciją.

Visi trys monografinės žurnalo dalies straipsniai šiame numeryje yra literatūrologiniai, nes (post)humanistinei asmenybei svarbu išsiskirti ir įsisąmoninti grožinės literatūros tekstus kaip buvimo šiuo laiku orientyrus ir tapatybių variantus.

Paskutinė 83 tomo dalis tuo pačiu metu yra ir literatūrologinė, ir tarpdisciplininė. Čia pristatoma Seano Ryderio, Airijos nacionalinio universiteto Golvėje profesoriaus, recenzija, kurioje apžvelgiama daugelį humanitarinių mokslų kryptių aprėpianti „Intellect“ leidyklos kolektyvinė monografija „Encountering the Plague. Humanities Takes on the Pandemic“ („Susidūrimas su maru. Humanitarinių mokslų požiūris į pandemiją“). Joje publikuojamas ir Vytauto Didžiojo universiteto autorių tekstas. Taip pat pateikiamas dviejų literatūrologių ir vertėjų Indrės Žakevičienės ir Jūros Avižienis pokalbis apie vertimus mažai populiaria kryptimi – iš lietuvių į anglų kalbą. Siekis paaiškinti, kaip įnoringa lietuvių kalba virsta į anglų, aprėpia kur kas daugiau nei vien tik vertimą, šis pokalbis – tai pastanga iš naujo permąstyti humanitarikos esmę.

Paskutinė rubrika – kronika, šįkart joje pasakojama apie Vytauto Didžiojo universiteto humanitarų kūrybinės grupės „Declamationes“, kuruojamos profesorės Irenos Buckley, jubiliejinę dešimtmečio konferenciją, kurioje nuskambėjo esminis klausimas apie universiteto tapatybę: „<...> ar šių dienų universitetas vis dar yra vieta, kur galima ne tik kalbėti apie kūrybą, bet ir kurti?“ (Vaičiulevičiūtė 2025: 136).

Taigi jubiliejinis žurnalo tomas liudija nenutrūkusias tradicijas, pastovumą kai-toje ir humanitarinės bei sociologinės minties gyvybingumą.

Rūta Petrauskaitė,
žurnalo „Darbai ir dienos“ vyriausioji redaktorė

Ramūnas Čičelis,
83 numerio koredaktorius

Since its re-launch in 1995, “Deeds and Days” has been conceived as a broad-based academic journal for the humanities and some social sciences, but it has retained the focus on literary studies going back to the 1930s–1940s. However, its subject matter has expanded significantly to include other areas of the humanities, such as philosophy, linguistics, history, along with journalism, art history, and more. It has maintained this diversity throughout its thirty years of existence. Its editors have aimed to give equal attention to the issues across different branches of science, seeking a common humanistic denominator for all of them.

As times changed and interdisciplinarity gradually took hold, new kinds of academic texts found their place in “Deeds and Days” – the ones that did not cover specialised topics within particular branches of the humanities. Interdisciplinary research was published alongside texts from the traditional “pure” branches of science, which was enabled by the trinary structure of “Deeds and Days”. Every issue was composed of three parts: articles dealing with various themes unrelated to each other, then a so-called monographic part bringing together texts of similar themes or branches of science, and academic publications belonging to genres other than research articles, such as archival materials, reviews, surveys, interviews, chronicles, essays, obituaries, and a few others. The last part displayed evidence of a vibrant academic community in the humanities and its interdisciplinary links.

The volume dedicated to the 30th anniversary of the restored “Deeds and Days” reflects a deliberately cultivated diversity. The monographic part of the volume showcases literary works, honouring the pre-war tradition. The individual articles, on the other hand, present a variety of themes and introduce diverse interdisciplinary approaches. The first two texts – by Danutė Petrauskaitė and Jurgita Staniškytė – come from the field of art criticism: musicology, more specifically, music history and theatre studies. Danutė Petrauskaitė describes a hitherto unknown episode in the history of Lithuanian emigres – the tours of the Kaunas State Theatre singers, who later lived in DP camps, to Great Britain in 1948–1949. Jurgita

Staniškytė discusses the phenomenon of so-called *reality theatre* and its impact on the audience. The last two articles by Gintautas Mažeikis and Ramūnas Čičelis could be classified as philosophical with some interdisciplinary reservations. Gintautas Mažeikis's study on egregores may be useful "<...> for a critical interpretation of historical and current theories of leadership and some literary works at the margins of philosophy, psychoanalysis and literature" (Mažeikis 2025: 41). Ramūnas Čičelis' comparative analysis of the philosophical seminar as a living academic genre is intended to reflect on "whether the old tradition of philosophising in academia and the university has lost its meaning today and <...> how the principles of the philosophical seminar have evolved in more than two thousand years" (Čičelis 2025: 67). Despite differences in disciplines and approaches of the above-mentioned papers, general humanistic insights shine through.

The monographic part of the journal is particularly strongly related to the current literary paradigm of post-humanism. Beata Starodubova, a graduate of Vytautas Magnus University's Literary Creativity, Criticism and Communication Studies programme, submitted an article on post-humanist tendencies in the work of Ieva Toleikytė, a young writer and poet from Vilnius, whose work so far consists of two books: a collection of short stories titled "The House of Mustard" and a book of poems "The Red Slick House." Drawing on insights of post-humanism formulated by non-Lithuanian theoreticians, Starodubova takes a deep analytical look at the shift in Toleikytė's works from humanist to post-humanist attitudes and concludes that she is an *enfant du siècle*.

The other two articles in this issue are based on the theses of the scientific conference "Contemporary Lithuanian Literature: Between Aesthetics, Therapy and Business" held at Kaunas College in October 2024. The article by Ida Daiva Povilaitė, assistant lecturer at the Academy of Arts of Kaunas College, in a way continues the theme of Starodubova's text, but applies an analytical post-humanist approach to a broader field, examining the most recent works of contemporary Lithuanian artistic prose. Povilaitė's study is of a review type. However, the article highlights both the uniqueness of each of the authors discussed and the intonations that connect them. Starodubova's and Povilaitė's texts allow the reader to get both a panoramic and a very specific view of contemporary Lithuanian literature.

While the two authors above acknowledge that anthropocentrism is on the rise in literature, the other authors of the monographic part, Jurgita Girčienė from Vilnius University and her colleague Patricija Astrauskaitė, create a counterbalance by orienting the analysis in the direction of the discipline of bibliotherapy and by examining the influence of bibliotherapeutic reading on intrapersonal and interpersonal communication. This study is interesting and valuable because it quantifies the claims that are almost unquestioned by bibliotherapy proponents and shrugged

off by sceptics. The findings of the paper confirm what is crucial to understand in today's unstable society: books can not only replace interpersonal communication (which has been obvious for a long time) but can also improve intrapersonal and interpersonal communication between people.

All three articles in the monographic part of the journal cover literary sources, because the (post)humanist personality needs to read and make sense of fiction texts as landmarks of being in this time and as variants of identities.

The last part of Issue 83 deals with both literary and interdisciplinary matters. It introduces a review by Sean Ryder, Professor at the National University of Ireland, Galway, which looks at Intellect Publishing's multi-disciplinary collective monograph "Encountering the Plague. Humanities Takes on the Pandemic" (2024). It also includes an essay by Vytautas Magnus University authors. The last part also presents a conversation between two literary scholars and translators, Indrė Žakevičienė and Jūra Avizienis, about translations in a direction that is not very popular – from Lithuanian into English. The attempt to explain how the whimsical Lithuanian can be transformed into English goes far beyond translation; this talk is an attempt to rethink the humanities in general.

The final section is a chronicle, featuring the Tenth anniversary conference of "Declamationes", a creative group of humanities scholars at Vytautas Magnus University, curated by Professor Irena Buckley. The conference was centered around a fundamental question concerning the identity of the university: "<...> is the university of today still a place not only to talk about creativity, but also to create?" (Vaičiulevičiūtė 2025: 136).

The anniversary issue of the journal is thus a testament to the continuity of tradition, the stability in change, and the vitality of humanistic and sociological thought.

Rūta Petrauskaitė,
Editor-in-Chief of *Deeds and Days*

Ramūnas Čičelis,
Co-editor of Issue 83

PETRAUSKAITĖ Rūta	habilituota humanitarinių mokslų daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Lituanistikos katedros profesorė, žurnalo „Darbai ir dienos“ vyriausioji redaktorė ruta.petrauskaite@vdu.lt
ASTRAUSKAITĖ Patricija	Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto bakalaurė patricija.astrauskaite@kf.vu.lt
ČIČELIS Ramūnas	humanitarinių mokslų daktaras, Kauno kolegijos Menų akademijos docentas ramunas.cicelis@go.kauko.lt
GIRČIENĖ Jurgita	humanitarinių mokslų daktarė, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros, mediotyros ir leidybos tyrimų katedros docentė jurgita.girciene@kf.vu.lt
MAŽEIKIS Gintautas	habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, Vytauto Didžiojo universiteto Filosofijos katedros profesorius gintautas.mazeikis@vdu.lt
PETRAUSKAITĖ Danutė	socialinių mokslų daktarė, muzikologė, profesorė, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Mokslo centro vyriausioji mokslo darbuotoja danute.petrauskaite@lmta.lt

POVILAITĖ Ida Daiva	socialinių mokslų magistrė, Kauno kolegijos Menų akademijos lektorė ir jaunesnioji mokslinė asistentė ida.povilaite@kaunokolegija.lt
RYDER Sean	Airijos nacionalinio universiteto Golvėje anglų kalbos profesorius ir vedėjas. Jis yra paskelbęs publikacijų apie XIX amžiaus Airijos kultūrą; buvęs Europos mokslinių tyrimų erdvės humanitarinių mokslų tinklo (HERA) pirmininkas / the Established Chair of English at the University of Galway, Ireland. He has published on nineteenth-century Irish culture, and is a former chair of the Humanities in the European Research Area network sean.ryder@universityofgalway.ie
STANIŠKYTĖ Jurgita	humanitarinių mokslų daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakulteto profesorė ir dekanė jurgita.staniskyte@vdu.lt
STARODUBOVA Beata	Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto magistrantė beata.starodubova@mairioniomuziejus.lt
VAIČIULEVIČIŪTĖ Austėja	Vytauto Didžiojo universiteto Politikos mokslų ir diplomatinės fakulteto magistrė, jaunesnioji mokslo tyrėja austėja.vaiciuleviciute@vdu.lt
ŽAKEVIČIENĖ Indrė	humanitarinių mokslų daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Lituanistikos katedros docentė indre.zakeviciene@vdu.lt

Darbai ir dienos : acta et commentationes ordinis philologorum Universitatis Lithuaniae / Humanitarinių mokslų fakultetas. Literatūros skyriaus žurnalas ; redaktorius Vincas Krėvė-Mickevičius. - T. 1 (1930)-T. 9 (1940); [t.] 1 (10) (1995)-[t.] 11 (20) (1999); [t.] 21 (2000)- . - Kaunas : Humanitarinių mokslų fakulteto literatūros skyrius, 1930- .

[T.] 83 : Darbai ir dienos. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas, 2025. – 156 p. – Bibliografija straipsnio pabaigoje. – Santraukos anglų kalba.

ISSN 1392-0588 (spausdintas)

ISSN 2335-8769 (internetinis)

<https://doi.org/10.7220/2335-8769.83>

DARBAI IR DIENOS

DEEDS AND DAYS

VDU leidinys. 2025. 83

Eina du kartus per metus

Rengė Rūta Petrauskaitė

Redagavo Danguolė Valančė (lietuvių k.), Violeta Kalėdaitė (anglų k.)

Maketavo Saulė Žemaitytė

2025 07 07. Tiražas 50 egz. Užsakymo Nr. K25-026

Išleido:

Vytauto Didžiojo universitetas

K. Donelaičio g. 58, LT-44248 Kaunas

www.vdu.lt | leidyba@vdu.lt

Spausdino:

UAB „Vitae Litera“

Savanorių pr. 137, LT-44146, Kaunas

www.tuka.lt | info@tuka.lt